

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VIII. Sanctus Romanus Rothomagensis Episcopus in pontificali sed institutus est post acceptum à Clodoveo secundo baculum pastorem. Probabile est ita à sequentibus Regibus usurpatum. Idipsum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

quæ formulæ electionem Episcopaliū quæ editæ sunt in tomo secundo Conciliorum Gallia, continent verba quæ tum in usu erant quoad electiones & ordinationes Episcoporum, magnifica illa quidem pro jure Principum, sed quæ tandem gravissimos motus excitarunt in Ecclesia. Nam Rex in Præcepto suo ait committere se dignitatem episcopalem ei qui electus est: *Cum consilio & voluntate Pontificum procerumque nostrorum, juxta voluntatem & consensum cleri & plebis ipsius civitatis, in supradicta urbe pontificalem in Dei nomine vobis commissimus dignitatem.* Tum clerus ac populus Principem orant ut eum qui electus est, instituere dignetur in episcopatu. *Postulamus, inquit, instituere dignemini illustrem virum.*

V. At Hincmarus Remensis Archiepiscopus, cui disciplinæ canonicæ nota erant omnia, optimè admodum explicat quò referenda sit hæc Principis concessio. Nam si verba ejus paulò accuratius expendantur, manifestum erit regiam in hac materia auctoritatem ad duo quædam capita porrectam fuisse; quorum unum in eo versabatur, ut Rex electioni consensum suum adhiberet, eamque approbaret; aliud verò respiciebat facultates & patrimonia Ecclesiæ, quarum rerum administrationem Rex illi committebat. Hæc enim sunt verba Hincmari in epistola ad Ludovicum tertium Francorum Regem. *Episcopi talem eligant, inquit, qui & sanctæ Ecclesiæ utilis, & regno proficiuus, & vobis fidelis ac devotus cooperator existat; & consentientibus clero & plebe, eum vobis adducant, ut secundum ministerium vestrum res & facultates Ecclesiæ, quas ad defendendum & tuendum vobis Dominus commendavit, suæ dispositioni committatis; & cum consensu ac literis vestris eum ad Metropolitanum Episcopum & cœpiscopos ipsius diœcesios, qui eum ordinare debent, transmittatis.* Ex quibus verbis mirificè probatur id quod paulò antè observabamus, nimirum quoddam jus novum in patrimonium ecclesiasticum Regibus quæsitum fuisse, ob necessitatem assensus regij pro ordinatione Episcopi electi, & ob naturam bonorum quibus Ecclesia fruebatur.

VI. Concessio illa bonorum ecclesiasticorum quam Rex faciebat, & consensus electioni adhibitus, explicantur vocabulis *Laudandi & investiendi* in decreto Papæ Hadriani, quod in synodo Romana decretum est in gratiam Caroli magni. Decretum illud referètur à Gratiano cap. *Hadrianus*, dist. 63. ex historia ecclesiastica, id est, ex Sigeberto: cujus sensus hic est: *Ut nisi à Rege laudetur & investiat Episcopus, à ne-*

mine consecratur. Illustrissimus Cardinalis Baronius, ac post eum Binius, affirmant decretum illud suppositum fuisse à Sigeberto in gratiam Imperatoris Henrici, ut titulus legitimus videretur quæsitus ad propugnandum morem investiturarum, qui adversus Summos Pontifices usurpatus fuerat ab Imperatoribus. Quoad decretum verò Papæ Leonis octavi, qui Privilegij ab Hadriano concessi mentionem facit, illudque renovat in gratiam Ottonis primi Imperatoris, contendunt illud quoque esse supposititium, ac præterea Leonem fuisse schismaticum. Transversos egit illos viros persuasio hæc, investituræ non esse diversas ab electione, & jus illud esse quid extraordinarium. Attamen certissimum est Carolum magnum eo jure usum ante synodum illam Romanam. Vnde sequitur nihil in eo decreto novum esse præter juris illius extensionem, nempe ut eo uti possit in regno Italia, quemadmodum antea faciebat in provinciis regni Francici. Tum illud quoque novum conceditur, quòd Carolo potestas tribuitur eligendi Pontificem Romanum.

VII. Constitutiones quæ extant in Capitularibus Caroli, relatæ etiam in Decretum Gratiani, non derogant hujusmodi concessionibus & investituris, ut visum est Cardinali Baronio: quoniam nihil aliud heic præcipitur quàm ut electione cleri & plebis personæ idoneæ promoveantur ad episcopatus. Verùm illud non impedit quin post electionem, & ante ordinationem, necessarius fuerit assensus regis, itémque concessio seu investitura.

Investituræ porrò illæ, quæ effectus erant assensus regij, & concessio episcopatus, fiebant adhibitis quibusdam solennibus. Lex enim Salica, qua sola Rex utebatur, ceremonias quasdam introduxerat in quorumlibet fundorum traditione usurpandas; quæ in libris Capitularium vocantur *vestiture*, fiebantque *per festucam, per ramos arborum*, & alia similia. Quamobrem Reges nostri, quando episcopatum committebant electo, investituram illius ei dabant *per baculum & annulum.*

VIII. Hinc factum ut antiquus scriptor vitæ sancti Romani Episcopi Rothomagensis doceat eum circa annum DCXXXIII. baculum pastorem accepisse à Clodoveo secundo Rege, statimque in sede pontificali institutum fuisse. *Rex, inquit, convocatis tam Episcopis quàm Abbatibus, baculum illi contulit pastorem. Inthronizatur ergo pontificali apice.* Par est existimare eadem solennia adhibita in investituris Regum qui post

Vide supra cap. 15.
§. 1.

Baron. an. 776.
§. 11. & seq. de
an. 954. §. 1. &
seq.

Vide supra cap. 15.
§. 1. & seq.

Er. lib. 1. Capit.
17. Gratian. c.
22. an. 11. §. 1.

Vr
ed
16
Vn

17
L.
16
hu

hunc regnarunt. Illud sanè certum est, Imperatores ante Gregorij septimi tempora eoque iure usos fuisse, & tradidisse investituras per annulum & baculum, idque ante consecrationem, non solum in Germania, sed etiam in regno Italiae & in Arelatenſi, eoque iure in regnis suis usos esse Reges Franciæ & Angliæ. Quare Matthæus Parisius refert Regem Edvardum, qui ante Gulielmum Conquestorem vivebat, virgam episcopalem dedisse Vllstano Vigornienſi Episcopo. Ivo autem Carnotenſis Episcopus de se scribit in epistola octava sibi vim quodam modo factam ut episcopatum acciperet, Clericos ipsum Regi præsentasse, hunc verò sibi tradidisse pastoralis virgam: *Cum Clericorum primò ingenio, inquit, postea violentia, Regi fuisset præsentatus, & inde cum virga pastoralis à Rege mihi intrusa ad Ecclesiam Carnotenſem adductus.*

IX. At Gregorius septimus ferre non potuit hunc investiturarum usum, quòd is Episcopos Principibus nimium obnoxios esse cogeret, atque adeo minus subjectos esse faceret apostolicae fedi. Itaque illum deinceps prohibuit in variis Conciliis, arrepta occasione abusus Henrici quarti Imperatoris, quem fama erat investituras infamibus tantum personis dare, aut iis qui dato pretio illas emebant. Adnotat Vvillhelmus Malmesburienſis primum omnium Gregorium septimum excommunicasse Episcopos electos, si à manu laica investituram Ecclesiarum acciperent per baculum & annulum. *Hic quod aly misſitaverant, inquit, palam extulit, excommunicans electos qui investituras Ecclesiarum de manu laici per annulum & baculum acciperent.*

Diserta porro sunt Gregorij verba in synodo Romana habita anno millesimo septuagesimo octavo. *Quoniam * investituras Ecclesiarum, inquit, contra statuta sanctorum patrum à laicis personis in multis partibus cognovimus fieri, & ex eo perturbationes plurimas oriri, ex quibus religio Christiana conculcatur, decernimus ut nullus Clericorum investituram episcopatus, abbatie, vel Ecclesie de manu Imperatoris vel Regis vel alicujus laice personæ viri vel femine suscipiat. Quod si præsumperit, recognoscat investituram illam apostolicæ auctoritate irritam esse, & se usque ad condignam satisfactionem excommunicatum. Hæc prohibitio non solum adversus Episcopos, sed etiam adversus Reges, iterata est anno MLXX. in Concilio Romano. Hæc sunt decreti verba: Si quis Imperatorum, Regum, Ducum, Marchionum, Comitum, vel quilibet secularium potestatum, investituram episcopatum vel alicujus ecclesiasticae dignitatis dare præsumperit, ejusdem*

Tom. II.

sententiæ vinculo se obstrictum esse sciat.

X. Ratio autem una hujus prohibitionis hæc fuit, quoniam Principes contendebant episcopatum vi hujus investituræ dari electo, cum tamen auctoritas episcopalis non pendeat à Regum gratia. Nam Gregorius ob eam causam, & ut odia univerſorum concitet adversus investituras, eas multoties nominat *donum episcopatus*. Et haud dubiè formulæ harum concessionum iis verbis conceptæ erant, quemadmodum supra adnotavi, ut viderentur Reges dare dignitatem episcopalem. Atque id eò magis probabile erat, quòd illa investituræ solennitas fieret per traditionem annuli & baculi. Baculus autem, signum erat auctoritatis pastoralis, ut inquit patres Concilij octavi adversus Photium in actione sexta: *Βακτηριὸν ἔστι σημεῖον ἀξίας ποιμαντικῆς.*

Altera prohibitionis Gregorianæ ratio petitur à statutis sanctorum patrum, ut aperte scribitur in ipso canone. Alludit autem ad canonem xxxii. ejusdem Concilij octavi adversus Photium sub Hadriano secundo celebrati. Quod colligitur ex epistola ejus ad Hugonem Dienssem Episcopum, Legatum suum, in qua ei præcipit ut synodum habeat apud urbem Lingonensem, in eoque conventu renovet prohibitiones factas Metropolitanis ne manus imponant eis qui donum episcopatus à laicis acceperint, sub poena privationis suæ dignitatis, Potestatis verò qui hæc deinceps usurpabunt poenam excommunicationis intendent, prout in Concilio octavo statutum est. *Nullus Metropolitanorum, inquit, aut quivis Episcoporum, alicui qui à laica persona donum episcopatus susceperit, ad consecrandum illum manum audeat imponere, nisi dignitatis suæ honore officioque carere ipse velit. Similiter etiam ut nulla potestas aut aliqua persona de hujusmodi honoris donatione vel acceptione ulterius se intramittere debeat. Quod si præsumperit, eadem sententiæ & animadversionis censura quam beatus Hadrianus Papa in octava synodo de hujusmodi præsumptoribus statuit, se astrictum fore cognoscat.* Canon porro secundus itémque vigesimus Concilij octavi, in versione Anastasij Bibliothecarij, sancit juxta canones apostolicos neminem laicorum Principum vel potentum semet inferere electioni vel promotioni Patriarchæ vel Metropolitanæ aut cujuslibet Episcopi. At Ivo Carnotenſis adnotavit canonem illum intelligendum esse de electionibus, non autem de concessionibus aut investituris, ut ostendam inferius §. xiv.

XI. Nihilominus, sprete hac prohibitione, quæ adversus jura regia tentabatur, non solum Imperatores, sed etiam Reges

HHh ij

Vvillhelm. Mal. melib. de gelis Reg. Anglor. in Vvillimo i.

*Vetus codex MS. S. Albini Andegavo. habet investituram

Gregor. 7. lib. 4. ep. 11.